

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Oslava šedesátých narozenin protektora J. Č. M. dvorního rady Strouhala

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 39 (1910), No. 4, 383--386,387

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/121245>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1910

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

tento skutečněn byl na valné hromadě dne 8. prosince 1908 k upřímné radosti členstva veškerého.

Slavné shromáždění, dovolte, abych ku konci tohoto náčrtku života a činnosti Strouhalovy obrátil se k němu přímo a řekl, mluvě za vás za všechny:

Milý pane dvorní rado, můj drahý učiteli, naši Jednoty českých matematiků čestný člene, předsedo a protektore! Zítřejšího dne slavíte své 60. narozeniny a s nimi — s malou korekcí — ještě jiná jubilea zároveň, *40leté své členství* v tomto spolku a *10leté působení své jako předseda*.

Sešli jsme se v předvečer tohoto významného dne ve Vašem krásném ústavě, za nějž Jste po čtvrtstoletí neúnavně bojoval, sešli jsme se většinou Vaši žáci nynější i bývalí, členové spolku, jemuž Jste síly své věnoval, někteří Vaši vrstevníci, všichni Vaši přátelé a ctitelé — abychom Vám zjevili, že Vás ctíme, Vás si vážíme, že Vás máme rádi. Snažil jsem se vylíčití Váš život, Vaši činnost vědeckou, literární a učitelskou a jako člen Jednoty vzpomenoutí všeho toho, co Jste vykonal zejména pro tento náš nejstarší spolek vědecký.

Odpusťte mi, nedostál-li jsem úkolu svému tak, jak Jste toho životem svým i prací svou sobě zasloužil a přijměte s projevem hluboké úcty nás všech vroucí přání, abyste ve stálém zdraví k prospěchu naší university, naší vědy a literatury fyzikální a tím vším k prospěchu našeho národa dlouho byl nám zachován!

Oslava šedesátých narozenin protektora J. Č. M. dvorního rady Strouhala.

Výbor Jednoty českých matematiků usnesl se na zvláštní schůzi oslaviti důstojným způsobem šedesáté výročí narozenin svého předsedy a protektora Jednoty českých matematiků dvorního rady prof. Dra. *Čenka Strouhala*, jež připadlo na den 10. dubna tohoto roku. Slavnost, jež byla za tím účelem uspořádána v předvečer narozenin dne 9. dubna t. r., byla míněna jakožto interní, k níž dle usnesení výborového bylo jmenovitě

pozváno pouze veškeré členstvo J. Č. M.; o veliké vážnosti, již se dv. rada Strouhal těší, svědčilo, že se k oslavě přihlásily spontánně i kruhy mimo Jednotu stojící. Slavnost byla zahájena velmi četně navštívenou schůzí o 1/2 6. hod. odp. ve veliké posluchárně nového fyzikálního ústavu u Karlova konanou, při níž přednesl po zahájení místopředsedou J. Č. M. vl. radou ředitelem *V. Starým* bývalý žák a dlouholetý asistent Strouhalův, nyní ř. professor na české technice v Brně *Dr. Vladimír Novák* řeč, v níž ocenil mnohostranné zásluhy Štrouhalovy a vylíčil jeho běh životní; řeč ta vytištěna jest na prvním místě v tomto čísle Časopisu. Novým bylo, a setkalo se se všeobecnou chválou, že pan přednášející doprovodil svoje slova četnými projekcemi diapositivů osob a míst, jichž v přednášce se dotkl. Ba i některá akta z archivu Jednoty, jež k oslavenci se vztahovala, byla projekcí posluchačům předvedena. Po přednášce déle než hodinu trvající a auditoriem hlučně akklamované ukončil schůzi případným doslovem předsedající vl. r. *Starý*.

Druhým bodem programu byl banket v Měšťanské Besedě, určený na 8. hodinu večerní. Účastí téměř sta hostů a to nejen z kruhů J. Č. M., ale i z kruhů mimospolkových vyzněl ve velkolepý hold vědecké, učitelské i národní práci oslavencové. Ve velké dvoraně Měšťanské Besedy bylo proti stolům v malé besídce květinové vystaveno fotografické tableau, které výbor Jednoty Č. M. věnoval svému předsedovi nejen na památku jeho šedesátých narozenin, ale i v upomínku na jeho čtyřicetileté členství a desíleté předsednictví. Po dobře upraveném menu přivítal nejprve místopředseda J. Č. M. vládní rada a ředitel reálky *V. Starý* všechny přítomné pány, zvláště pak zástupce university: J. Magnificenci rektora prof. Krále, Spect. děkana filosofické fakulty prof. Pekaře, dvor. radu prof. Golla, z medicínské fakulty prof. Chodounského, zástupce vysokého učení technického: za churavostí omluveného J. Magn. rektora Procházku prof. Vaněčka, prof. Félixé, J. Magn. rektora vysoké školy montanistické v Příbrami prof. Theurera, za brněnskou techniku prof. Nováka i ostatní přítomné pány z vysokých škol, kteří zasedají ve výboru J. Č. M. Dále pp. ředitele středních škol Bílého, Libického, Reisse, Rutha, Šafránka a ostatní, zástupce Umělecké Besedy prof. Salače, delegáty professorských sborů z Prahy-Žitné ul.,

Klatov a Slaného, prof. Maternu, Michálka a Pietsche, zástupce Klubu českých farmaceutů pp. mg. Kubáta a Kejdanu i všechny ostatní přítomné hosty i členy Jednoty, z nichž valná část se sjela i ze vzdálených měst venkovských, aby vzala na oslavě účast. Jmenovitě vítá přítomného p. dra. Houdka, člena Jednoty od jejího založení. Končí přípitkem oslavenci, jemuž přeje mnohá léta a provolává slávu, což přítomnými hlučně se opakuje. Za universitu a professorský sbor filosofické fakulty připíjí Strouhalovi v rozmarné řeči rektor české university prof. *Král*, jenž vzpomíná zásluh jeho o vybudování vzorného ústavu fysikálního a neobyčejné pílě a svědomitosti, se kterou zastává úřad předsedy zkušební komise. Za českou techniku pronáší přípitek pěstiteli vědy, jež obě vysoké školy, universitu i techniku, spojuje, prof. *Vaněček*. Na to povstává ředitel *Ruth*, jenž přináší oslavenci pozdrav z gymnasia v Králové Hradci, na němž svého času studoval, jsa od primy mezi prvními, od sexty pak až do oktávy primusem. Vzpomíná také odborných učitelů jeho Jandečky, Šikoly a Taftla, z nichž posledně jmenovaný dosud žije. Na čistě fysikálním podkladě založil svou zdravotnici rektor *Theurer*, druhý v řadě a nejstarší z žijících asistentů Strouhalových, jichž jiněnem pronilouvá. Líčí, jak Strouhal působil na assistenty své zvláštním magnetismem, který neklesal s časem a se vzdáleností ku podivu rostl; obdivoval vždy ocelovou povahu Strouhalovu, jež neměnila barvu různými změnami a vlivy teploty. Že dnes stojí nový fysikální ústav, za to jest co děkovati viskositě čili houževnatosti Strouhalově. Končí výzvou k společnému experimentu přituknutí, jakožto „eine besondere Art von Tonerregung“, narážeje tím na habilitační würzburgský spis Strouhalův. Za brněnskou techniku pronáší zdravotnici prof. *Novák*; jemu i kolegovi jeho prof. *Šumcovi*, také bývalému asistentu Strouhalovu, byl skvělým vzorem při projektování i zařizování brněnských novostaveb nový ústav fysikální. Prof. *Nachtikal* z Brna promlouvá za středoškolské professory, žáky Strouhalovy, jež naučil svědomitosti a péči experimentální, jimž ve svém velikém díle podává neocenitelnou pomůcku při provádění pokusů. Postrádá, že chybí při oslavě středoškolské studentstvo; vždyť professoři středoškolské jsou duševními syny Strouhalovými a mají býti duševními otci svých žáků, čímž se vlastně oslavenec stává duševním dědečkem dorostu

stredoškolského. I o ten se stará svými články, jež pod titulem „Mosaika“ v Časopise pro pěstování matematiky a fyziky uveřejňuje. Řečník přeje Strouhalovi dlouhá léta, aby dokončiti mohl své veliké dílo životní, svou Fysiku. Za studentstvo české fakulty filosofické, jemuž je oslavenec nejen vzácným učitelem, jež překrásnými pokusy dovede vznítiti v něm lásku k vědě přírodní, ale i přelaskavým, oteckým přítelem ve zkušební kommissi, přeje mu dlouhá léta zdaru p. Ph. C. *Trkal*. Pan Mg. Pharm. *Kubát*, delegát Klubu čes. farmaceutů, přináší pozdrav oslavenci od této skupiny jeho bývalých i nynějších žáků, jimž vždy v paměti utkví vzpomínka na krásné přednášky a repetitoria, jež Strouhal obětavě zavedl, aby mohl v jednom semestru celou látku probrati. Na to pronesl bývalý dlouholetý ředitel J. Č. M. p. Dr. *Houdek* vzpomínku na začátky tohoto spolku, jež z nepatrných začátků sdružení 11 či 13 lidí vyrostl v organizaci mohutnou a široce rozvětvenou. Dvor. rada Strouhal byl v tomto vývoji vždy platným i zdatným činitelem, a zůstane jím i bohdá po mnohá ještě léta další.

K oslavě došla nepřehledná řada pozdravných telegramů a dopisů, jimiž blahopřejí oslavenci takměř veškeré sbory profesorské středních škol v království i markrabství, různé korporace jeho rodného města Seče i přemnozí jednotlivci. Některé z projevů těchto přečetl ředitel Jednoty prof. *Petřira*. Na to odevzdal vl. r. *Starý* oslavenci zmíněné již tableau členů výboru J. Č. M.

Tím ukončena byla řada přípitků a dvorní rada *Strouhal* chápe se slova zřejmě dojat tolika důkazy přízně a lásky. Děkuje všem účastníkům oslavy a zvláště pánům řečníkům, kteří jakoby polarisátorem promítli veškeré dílo jeho, tak aby hlavně všechno krásné zazářilo v plném jasu. Vzpomíná mimo jiné svých bývalých asistentů, z nichž tak mnozí jsou přítomni a z nichž všichni mu zůstali milými přáteli. Slibuje, že, pokud síly jeho stačí, povede svou další činnost ve směru dosavadním, ježto veškeré dnes učiněné projevy i hojná účast mnoha pánů mimo Jednotu českých matematiků stojících, kteří dostavili se spontánně, ač J. Č. M. pořádala slavnost pouze jako domácí, interní, zvouc k ní jmenovitě pouze svoje členstvo, jej přesvědčuje, že práce jeho nebyla marnou, že setkala se s porozuměním a sympatiemi všeobecnými.

Touto řečí, která byla, podobně jako všechny přípitky dřívější, přijata ode všech přítomných s bouřlivým souhlasem, byla ukončena oficiální část slavnosti, načež přemnozí účastníci ještě dlouho setrvali v družné zábavě, chválice bez výjimky důstojný a krásný průběh celé slavnosti.

Dr. Karel Domalíp.

Dne 19. listopadu r. 1909 stihla českou obec fyzikální neočekávaná a tím bolestnější ztráta. Zemřel po těžké operaci professor české vysoké školy technické Dr. Karel Domalíp, dlouholetý člen a příznivec Jednoty Českých Matematiků. Budiž nám dovoleno v krátké posmrtné vzpomínce vylíčit životní běh a význam práce zesnulého, jenž pro svou ryzí, ušlechtilou povahu požíval všeobecné úcty a vážnosti, plně zasloužené.

Karel Domalíp narodil se dne 24. června roku 1846 v Kosmonosích u Mladé Boleslavi v Čechách. Gymnasiální studia vykonal v Mladé Boleslavi a na Staroměstském gymnasiu v Praze. Potom oddal se studiu matematiky a fyziky na filosofické fakultě pražské university; a již během něho vzbudil pozornost svých učitelů, tak že se stal stipendistou ve fyzikálním kabinetě. V letech 1871 až 1876 byl asistentem fyziky na německé polytechnice, kde jeho představeným byl professor Adalbert von Waltenhofen. Na základě svých prací z roku 1872 a 1873 dosáhl hodnosti doktora filosofie a habilitoval se roku následujícího na německé polytechnice pro theoretickou fyziku. Téhož roku byl po půlletním suplování jmenován professorem městské střední školy na Malé straně, kteréžto místo zastával po 16 let. Současně habilitoval se v roce 1877 jakožto soukromý docent pro experimentální fyziku na utraquistické universitě a později dne 2. března 1884 stal se docentem elektrotechniky na českém ústavě polytechnickém, vzdav se téhož roku docentury universitní. Od těch dob konal po tři hodiny týdně přednášky a po jednu hodinu praktická cvičení v oboru elektrotechniky, kteráž právě v době té usamostatňuje se jakožto zvláštní odvětví fyziky aplikované. V zimním semestru roku 1887 suploval přednášky prof. Zengra, jenž dlel na dovolené v Meranu za účelem prací